

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6.6>

УДК 001.8:330:658

Т. В. Кузнєцова,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7142-6314>

О. В. Банар,

д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту,

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5331-2513>

Т. В. Понедільчук,

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і економічної теорії

Білоцерківського національного аграрного університету

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0622-4318>

Є. С. Кузнєцов,

викладач кафедри менеджменту,

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-3994-9092>

**МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ,
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

*T. Kuznietsova,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Management, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav*

*O. Banar,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of
Management, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav*

*T. Ponedilchuk,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics
and Economic Theory, Bila Tserkva National Agrarian University*

*Ye. Kuznietsov,
Lecturer of the Department of Management,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav*

RESEARCH METHODOLOGY IN THE FIELD OF BUSINESS ANALYSIS, ECONOMICS AND MANAGEMENT

Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі якісного аналізування в бізнесі, економіці та менеджменті. Якісні спостереження визначають ефективність управління суб'єктами господарювання та сприяють їхньому економічному зростанню. В умовах глобалізації та швидких технологічних змін цей аспект стає ключовим для успішної адаптації та розвитку бізнесу.

Вивчення та систематизація методологічних підходів допомагають визначити найефективніші методи проведення наукового аналізування. Це дозволяє науковцям і практикам обирати відповідні інструменти для досягнення своїх цілей. Оцінка ефективності основних методів показала, що деякі з них потребують оновлення або адаптації до сучасних умов для отримання більш точних і надійних результатів.

Аналізування впливу різних методологічних підходів дозволив визначити ті, які забезпечують найбільшу достовірність і точність результатів. Це стає особливо важливим в умовах швидких змін, коли суб'єктам господарювання необхідна оперативна та надійна інформація для прийняття рішень.

Розроблення рекомендацій щодо покращення методології аналізування сприяє впровадженню нових практик і підходів, що підвищують якість наукової праці. Використання сучасних технологій й інструментів для підвищення якості та точності дослідження забезпечує ефективне збирання й аналізування даних, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень і підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

Мета даного дослідження полягає у визначенні методологічних підходів у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту. Місія полягає у сприянні підвищенню якості наукової праці шляхом розвитку та впровадження сучасних методологічних підходів. Візія спрямована на створення ефективної системи, яка надаватиме достовірні та релевантні результати для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та економічного зростання.

The relevance of the study is due to the growing role of qualitative analysis in business, economics and management. Qualitative observations determine the effectiveness of management of business entities and contribute to their economic growth. In the conditions of globalization and rapid technological changes, this aspect becomes key for successful adaptation and business development.

The study and systematization of methodological approaches help determine the most effective methods of conducting scientific analysis. This allows researchers and practitioners to choose appropriate tools to achieve their goals. The evaluation of the effectiveness of the main methods showed that some

of them need to be updated or adapted to modern conditions in order to obtain more accurate and reliable results.

Analyzing the impact of different methodological approaches made it possible to determine those that provide the most reliability and accuracy of the results. This becomes especially important in conditions of rapid changes, when business entities need operational and reliable information for decision-making.

The development of recommendations for improving the analysis methodology contributes to the introduction of new practices and approaches that increase the quality of scientific work. The use of modern technologies and tools to improve the quality and accuracy of research ensures effective data collection and analysis, which contributes to the adoption of sound management decisions and increases the competitiveness of economic entities.

The purpose of this study is to define methodological approaches in the field of business analysis, economics and management. The mission is to promote the improvement of the quality of scientific work through the development and implementation of modern methodological approaches. The vision is aimed at creating an effective system that will provide reliable and relevant results for informed management decisions and economic growth.

Ключові слова: дослідницькі методи, аналітичні підходи, управлінські рішення, стратегічне планування, інноваційні методики, економічний розвиток, бізнес-процеси.

Keywords: research methods, analytical approaches, management decisions, strategic planning, innovative methods, economic development, business processes.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проблематика у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту нерозривно пов'язана з

важливими завданнями, що стоять перед сучасними суб'єктами господарювання та дослідниками в цих галузях.

Однією з найважливіших проблем є нестабільність економічного середовища та стрімкі зміни на ринку, що у тому числі пов'язано з військовою агресією в Україні. Це вимагає розроблення методологій досліджень, які б дозволяли адаптуватися до нових умов та аналізувати зміни в управлінських практиках.

Друга проблема полягає в ефективному використанні великих обсягів даних у бізнес-аналізі й управлінських рішеннях. Методології досліджень повинні розроблятися з урахуванням способів збирання, оброблення й аналізування даних для отримання корисної інформації для бізнесу.

Крім того, важливо шукати нові підходи й інструменти управління, що допоможуть вдосконалювати стратегічне та оперативне управління в організаціях. Це може включати розроблення нових методів аналізування даних (Big Data), моделювання бізнес-процесів і стратегічне планування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту відображає працю вчених як з України, так і з інших країн. Одним з провідних українських дослідників є професор Іваненко Олександр, який в своїх роботах акцентує увагу на впливі діджиталізації на ефективність управління в організаціях (Ivanenko, 2022). Додатково, важливий внесок у сферу бізнес-аналізу та стратегічного управління вносить професор Соколова Наталія з Національного Університету «Києво-Могилянська академія» (Sokolova, 2023).

Закордонні вчені також активно долучаються до розвитку цієї галузі. Наприклад, професор Джонсон Девід з Стенфордського університету вивчає вплив технологій на зміну підходів у стратегічному управлінні (Johnson, 2024). Крім того, дослідження доктора Чен Мін з університету Гарварда зосереджені на аналізі використання Big Data в економіці та бізнесі (Chen, 2023).

Українські та закордонні вчені спільно працюють над вирішенням важливих проблем у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту, розвиваючи нові методології та використовуючи передові підходи дослідження.

Щодо останніх досліджень і публікацій у даній галузі, дослідники активно вивчають вплив цифрових технологій на бізнес-процеси та стратегічне управління. Висвітлюються питання використання Big Data, штучного інтелекту, аналітики даних та інших інноваційних рішень для підтримки управлінських рішень. Значна увага приділяється розвитку екологічної стійкості та корпоративній соціальній відповідальності, а також стратегічному управлінню та розвитку суб'єктів господарювання, що охоплює різноманітні аспекти стратегічного планування, інновацій, управління змінами та підтримки підприємництва.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Аналізування перспектив сучасних методологічних підходів у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту полягає у дослідженні кількісних та якісних методів, економетричних моделей, статистичних підходів, а також інноваційних методів, таких як великі дані (Big Data) та машинне навчання. Це передбачає визначення переваг і обмежень кожного з методів, надання прикладів їх практичного використання та розроблення рекомендацій щодо вибору оптимальних методологічних підходів для вирішення конкретних завдань. Дослідження сприятиме інтеграції міждисциплінарних підходів для підвищення точності та релевантності результатів, що забезпечить більш обґрунтоване прийняття рішень і підвищення ефективності управлінсько-економічних процесів в умовах цифрової трансформації та глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні методологія досліджень у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту набуває все більшої значущості в умовах динамічного розвитку економічних процесів і технологічних інновацій. Використання систематичних підходів до дослідження (рис. 1) є запорукою отримання достовірних і релевантних

результатів, що сприяють прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та забезпечують економічне зростання.

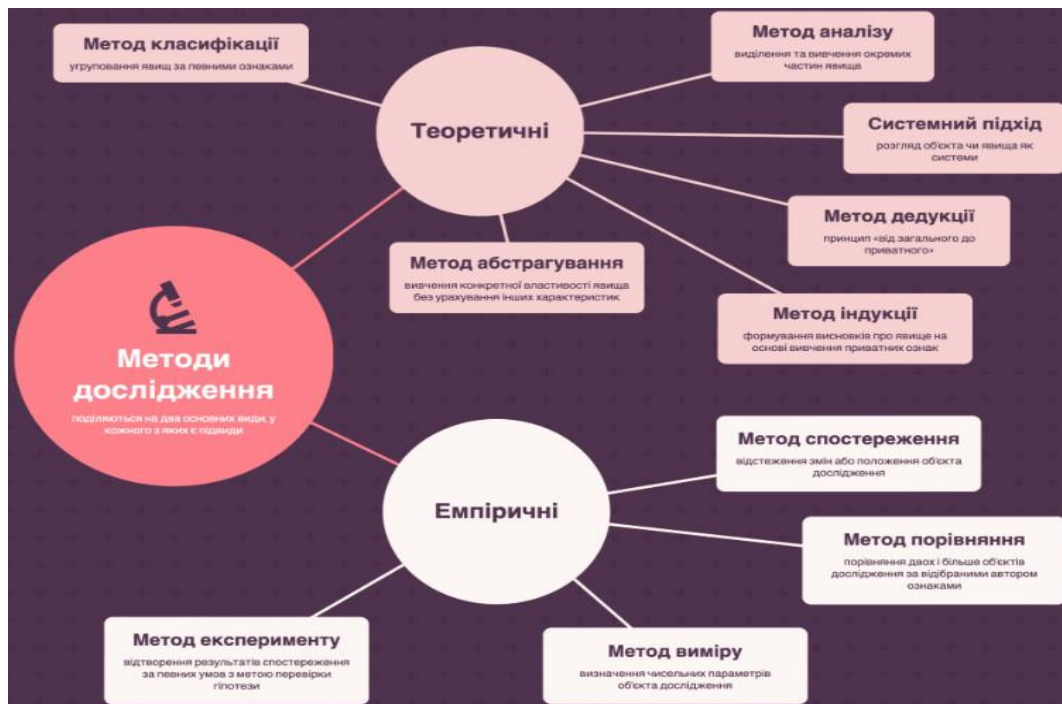

Рис. 1. Складові методів дослідження

Джерело: створено авторами на основі [1], [2], [3]

Методологія досліджень визначається як систематичний підхід до вивчення методів, що застосовуються для проведення наукових досліджень. Вона охоплює вибір методів збирання й аналізування даних, розроблення дослідницьких гіпотез, планування експериментів та інтерпретацію результатів. Методологія забезпечує структурованість і послідовність дослідницького процесу, що є критично важливим для досягнення достовірних і надійних висновків.

Бізнес-аналіз, у контексті даної статті, розглядається як процес дослідження бізнес-процесів, ідентифікації проблем і розроблення рішень для їх вирішення. Він включає аналізування внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на діяльність суб'єктів господарювання, розроблення стратегій покращення ефективності та впровадження інноваційних підходів.

Економіка розглядається, як наука, що вивчає механізми виробництва, розподілу та споживання товарів і послуг. Економічні дослідження

спрямовані на аналізування макроекономічних і мікроекономічних процесів, визначення економічних тенденцій, прогнозування розвитку ринків та оцінку впливу різних факторів на економічну стабільність і зростання.

Менеджмент, у контексті даної статті, це комплексний процес планування, організації, мотивації та контролю діяльності суб'єкту господарювання для досягнення його стратегічних цілей. Менеджери використовують різні методи для оптимізації використання ресурсів, підвищення ефективності операцій і забезпечення сталого розвитку підприємства.

Кількісні методи дослідження використовують числові дані для виявлення закономірностей і тестування гіпотез. Вони включають статистичний аналіз, економетричні моделі, фінансовий аналіз та інші інструменти, що дозволяють отримати об'єктивні та точні результати.

Якісні методи дослідження спрямовані на глибоке розуміння поведінки, мотивів і досвіду людей. Вони включають глибинні інтерв'ю, фокус-групи, спостереження й аналізування контенту.

Інноваційні методи дослідження охоплюють сучасні підходи, такі як аналіз великих даних, машинне навчання, штучний інтелект та інші технології, що дозволяють обробляти великі обсяги даних (рис. 2) і знаходити приховані закономірності.

Розуміння та чітке визначення ключових понять у контексті даної теми дослідження є не лише академічним завданням, але й практичною необхідністю для вирішення реальних проблем бізнесу, економіки й управління. Чітке уявлення про методологічні підходи дозволяє належним чином розробляти стратегії досліджень, ефективно використовувати наукові методи та забезпечувати об'єктивність і достовірність отриманих результатів. Такий підхід є важливим як для науковців у процесі розвитку теорії, так і для практиків у сфері управління, що прагнуть впроваджувати інноваційні підходи та досягати успіху у своїй діяльності.

Рис. 2. Джерела Big Data

Джерело: створено авторами на основі [1], [2], [3]

Дослідження інноваційних методів, таких як аналіз великих даних, машинне навчання та штучний інтелект, є ключовим аспектом у сучасних дослідженнях у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту. Аналізування великих даних, відомий як Big Data, дозволяє ефективно обробляти й аналізувати великі обсяги даних для виявлення прихованих закономірностей і трендів.

Машинне навчання, використовуючи алгоритми та моделі, дозволяє комп'ютерам «вчитися» на основі даних і робити прогнози або приймати рішення без явного програмування. Штучний інтелект використовується для створення систем, які можуть розуміти, вивчати й адаптуватися до нових ситуацій, що дозволяє автоматизувати багато завдань і приймати рішення на основі аналізу даних.

Дослідження цих інноваційних методів передбачає їхнє використання у практичних сценаріях. Наприклад, аналіз великих даних може бути застосований у фінансових установах для прогнозування трендів на ринку або в рекламній індустрії для підбору цільової аудиторії. Машинне навчання може бути використане в сфері медицини для діагностики захворювань або в

автотранспорті для розпізнавання дорожніх знаків. Штучний інтелект може бути впроваджений у виробництві для автоматизації процесів або в галузі обслуговування клієнтів для створення «розумних» відповідей на запитання користувачів.

Ці інноваційні методи дослідження відкривають нові можливості для вдосконалення практик у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту, сприяючи покращенню прийняття рішень, виявленню нових можливостей та забезпеченню ефективного управління ресурсами.

Зіставивши та проаналізувавши дані, створено фундаментальне уявлення щодо різноманітності методів дослідження у вищевказаних галузях. Ця аналітична систематизація дозволила розглянути ресурси, необхідні для аналізування великих даних. Вони, подібно до різноманітних складових екосистеми, представляють собою суттєвий ресурс (рис. 3), який може визначити успішність і об'єктивність даного дослідження.

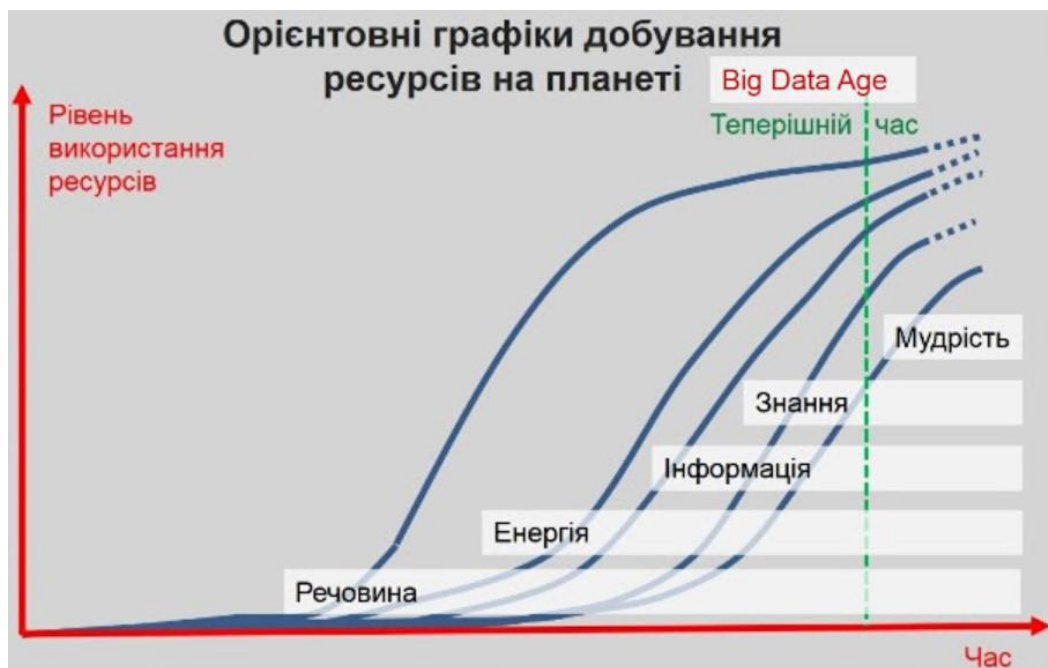

Рис. 3. Орієнтовні графіки добування ресурсів

Джерело: створено авторами на основі [1], [2], [3]

Сучасні дослідження в галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту ґрунтуються на широкому спектрі методологічних підходів, кожен з яких має свої особливості, переваги та недоліки. Для того, щоб чітко

представити та порівняти різні аспекти цих методів, дослідження методології систематизовано у три таблиці. Табл. 1 порівнює два основних типи методів дослідження: кількісні та якісні.

Таблиця 1. Порівняння кількісних та якісних методів дослідження

Метод	Опис	Переваги	Недоліки	Можливості застосування
Кількісні методи	Збирають й аналізують числові дані	Висока об'єктивність, можливість узагальнення, статистична перевірка	Обмежена глибина розуміння, складність збору даних	Вивчення причинно-наслідкових зв'язків, прогнозування, оцінка ефективності
Якісні методи	Збирають й аналізують нечислові дані (тексти, інтерв'ю, спостереження)	Глибинне розуміння контексту, багатство даних	Низька об'єктивність, складність аналізування	Вивчення мотивів, поведінки, досвіду

Джерело: систематизовано авторами на основі [1], [2], [3]

Окрім традиційних методів дослідження, таких як опитування, фокус-групи й аналіз даних, у сучасних дослідженнях все частіше використовуються інноваційні методи.

Табл. 2 порівнює ці два типи методів.

Таблиця 2. Порівняння традиційних та інноваційних методів дослідження

Метод	Опис	Переваги	Недоліки	Можливості застосування
Традиційні методи	Дослідження, опитування, фокус-групи	Доступність, простота використання, зрозумілість	Обмежені можливості аналізування, низька швидкість збору даних	Вивчення базових проблем, збір первинних даних
Інноваційні методи	Big Data, машинне навчання, штучний інтелект	Швидкий аналіз великих обсягів даних, виявлення нових закономірностей	Висока вартість, складність впровадження, етичні питання	Вивчення складних проблем, прогнозування, прийняття рішень

Джерело: систематизовано авторами на основі [1], [2], [3]

Вибір методу дослідження також залежить від конкретної галузі, в якій воно проводиться.

Табл. 3 наводить приклади поширених методів дослідження в трьох основних галузях: бізнес-аналізі, економіці та менеджменті.

Таблиця 3. Порівняння методів дослідження в різних галузях

Галузь	Поширені методи	Переваги	Недоліки
Бізнес-аналіз	Опитування, фокус-групи, аналіз даних	Вивчення потреб та поведінки клієнтів, оцінка ефективності маркетингових кампаній	Обмежені можливості узагальнення
Економіка	Економетричні моделі, статистичний аналіз	Вивчення економічних закономірностей, прогнозування економічних показників	Складність моделювання, обмежена доступність даних
Менеджмент	Кейс-стаді, аналіз управлінських рішень	Вивчення кращого досвіду, розуміння причин успіху та невдач	Обмежена можливість узагальнення

Джерело: систематизовано авторами на основі [1], [2], [3]

Ці таблиці дають лише загальний огляд методів дослідження. Для більш детального порівняння конкретних методів може знадобитися додаткова інформація.

Важливо зазначити, що не існує єдиного «найкращого» методу дослідження. Вибір методу залежить від цілей, ресурсів і доступних даних.

У результаті створення й аналізування вищенаданих трьох таблиць щодо методології досліджень у галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту зроблено висновки, що доповнюють розуміння цієї теми.

Методологія досліджень в цих галузях є ключовим інструментом для отримання об'єктивних і достовірних результатів, які відіграють важливу роль у прийнятті управлінських рішень та формуванні стратегій розвитку. Використання різноманітних методів досліджень, які охоплюють як кількісні, так і якісні підходи, а також інноваційні методи, дозволяє отримати комплексні та глибокі знання про вивчені явища та процеси.

Проте, незважаючи на важливість і розмаїття методів дослідження, виникає необхідність у подальших дослідженнях з метою вдосконалення і розвитку цієї області. Наприклад, можна дослідити нові технології та підходи до аналізу даних, розробити більш точні й ефективні методи прогнозування

економічних тенденцій, а також дослідити можливості застосування інтеграції різних методів для досягнення кращих результатів.

Таким чином, подальші дослідження в галузі методології досліджень у бізнес-аналізі, економіці та менеджменті є важливим кроком для розвитку наукової бази та практичного застосування отриманих знань.

Інноваційні методи, такі як аналіз великих даних, машинне навчання та штучний інтелект. Це дозволить ефективніше використовувати сучасні технології для отримання нових знань і прийняття обґрунтованих рішень.

Розширення методологічного арсеналу, коли крім традиційних кількісних та якісних методів, варто дослідити й інші підходи, що можуть бути корисними в галузях бізнес-аналізу, економіки та менеджменту. Наприклад, можна розглянути методи великих даних для аналізу недооцінених аспектів бізнесу або нові підходи до моделювання економічних процесів.

Практична аплікація досліджень, коли важливо, щоб результати досліджень не лише вносили вагомий внесок у наукову спільноту, а й мали практичний вигляд для бізнесу й управління. Дослідницькі проекти повинні спрямовуватися на розв'язання конкретних проблем і вирішення актуальних завдань в цих галузях.

Продовження досліджень у цих напрямках допоможе покращити якість наукової та практичної роботи в галузі бізнес-аналізу, економіки та менеджменту, що сприятиме подальшому розвитку цих сфер.

Література

1. Банар О., Кузнєцова Т., Понедільчук Т. Business-analysis of investment activities and optimization of cash flows in international management / Інвестиції: практика та досвід, № 23 – 2023.
2. Кузнєцова Т., Банар О. Стратегічний управлінський підхід до діджиталізації бізнесу: вплив євроатлантичної інтеграції на модернізацію

українських підприємств Збірник наукових праць «Економічний вісник університету», № 58 – 2023.

3. Кузнєцова Т., Банар О., Понедільчук Т., Кузнєцов Є. Перспективи розвитку HR-менеджменту, бізнесу та логістики в епоху діджиталізації й євроінтеграції. Видавництво «Ефективна економіка», Вип. 2 – 2024.

References

1. Banar, O., Kuznietsova, T. and Ponedilchuk, T. (2023), “Business-analysis of investment activities and optimization of cash flows in international management”, Journal «Investments: Practice and Experience», vol. 23.

2. Kuznietsova, T. and Banar, O. (2023), “Strategic managerial approach to business digitalization: the impact of Euro-Atlantic integration on the modernization of Ukrainian enterprises”, Collection of scientific works «Economic Bulletin of the University», vol. 58.

3. Kuznietsova, T., Banar, O., Ponedilchuk, T. and Kuznietsov, Ye. (2024), “Prospects for the development of HR-management, business and logistics in the era of digitalization and European integration”, Efficient Economy, vol. 2.

Стаття надійшла до редакції 11.06.2024 р.